
A munkavállaló munkáltatóval szemben fennálló, vétkességi alapú felelősségének osztrák modellje^{*}

DELI PETRA ESZTER^{}**

1. Bevezetés

Jelen munka középpontjában a munkavállaló munkáltatóval szemben közvetlenül fennálló, vétkességi alapú felelősségének egyes anyagi jogi kérdései állnak az osztrák szabályozási modell tükrében. A tanulmány a következőképpen épül fel. A 2. pontban bemutatásra kerül az osztrák jogintézmény szabályozási környezete és az ahhoz kapcsolódó jogalkotói koncepció. A 3. pont a limitált kártérítés személyi és tárgyi hatályát tárgyalja. A 4. pont a kártérítés korlátozásának egyes elemeit vizsgálja. E ponton belül – alpontokba szedve – kerül bemutatásra a bírói mérlegelés központi szerepe, a gondossági mérce illetve a gondatlanság három foka, a kárfogalom és a kártérítés mértéke. Végül az 5. pont a munkavállaló kártérítési felelősségének magyar modellje kapcsán tartalmaz következtetéseket. Különösen aktuális egyes kérdések komparatív bemutatása, hiszen 2012. július 1-én hatályba lép a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban új Mt.), amely újraszabott keretek közé illeszti a munkavállaló szubjektív jogalapú kárfelelősségét. Ennek eredményeként – noha a jogintézmény a továbbiakban is reagál a munkajogviszony természetére – a szabályozás szigorodik a munkavállaló terhére és hangsúlyosabbá válik a bírói mérlegelés szerepe.

* A tanulmány az Osztrák-Magyar Akció Alapítvány támogatásával, az Ernst Mach Ösztöndíj keretében készült.

** PhD-hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék.

2. Az osztrák szabályozási környezet és az ahhoz kapcsolódó jogalkotói koncepció

A vizsgált osztrák jogintézmény szabályozása tagolt. A munkavállaló (Dienstnehmer) munkáltatóval (Dienstgeber) szemben fennálló, vétkességen nyugvó felelősségét az osztrák jogalkotó külön (szövetségi) törvényben rendezi (Dienstnehmerhaftpflichtgesetz továbbiakban DHG).¹ Az intézmény mögöttes joganyaga az osztrák Polgári Törvénykönyv (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch továbbiakban ABGB)² kárfelelősségre vonatkozó szabályhalmaza (ABGB 1293-1341. §).³ Természetesen az egyes jogesetek kapcsán nem hagyhatók figyelmen kívül sem az egyéni munkaszerződések, sem pedig a kollektív szerződések.⁴

A DHG funkciója, hogy az általános polgári jogi szabályokhoz képest enyhébb és szociálisan kielégítő felelősségi formát teremtsen.⁵ Ennek indokaként a jogirodalomban hangsúlyozott, hogy a munkavállaló a munkát nem a maga érdekében, hanem a munkáltató javára végzi. A munkavégzés során kiszolgáltatja magát a károkozás veszélyének. Maga a munkáltató ugyanezt a kockázatot az idegen munkaerő alkalmazásával hárítja el magától. A munkáltató a munkaviszonnyal összefüggésben keletkező károkat – szemben a munkavállalóval – jobban képes kalkulálni, biztosítani illetve a fogyasztókra továbbgörgetni.⁶ Kiemelendő, hogy a munkavállaló rendszerint tartósan bocsájtja rendelkezésre munkaerejét. Szervezeti, személyzeti és tárgyi szinten egyaránt integrálódik a munkáltató üzemébe.⁷ Ezen körülmények között az esetenként természetesen fellépő kár lényegében nem más, mint a hatékonyság ára, amely a munkáltató által szükségképpen kalkulált.⁸ Miután pedig az üzem, a munkaeszközök és az előállított termék tulajdonosa tipikusan a munkáltató, vagyonának törvényi bekapcsolása a kártérítésbe következetes és indokolt.⁹ Nem utolsó sorban arra is figyelemmel kell lenni, hogy a munkafolyamatok gépiesítése, technikai eszközökkel való támogatása egyrésztől megdöbbentő a könnyű hibával történő károkozások számát,

¹ A Bundesgesetz vom 31. März 1965 über die Beschränkung der Schadenersatzpflicht der Dienstnehmer StF: BGBl. Nr. 80/1965 (NR: GP X RV 631 AB 653 S. 76. BR: S. 226.) letzte Änderung: BGBl. Nr. 169/1983 (NR: GP XV RV 1280 AB 1423 S. 148. BR: AB 2691 S.433.)

² Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie StF: JGS Nr. 946/1811 letzte Änderung: BGBl. I Nr. 58/2010 (NR: GP XXIV RV 771 AB 840 S. 74. BR: 8354 AB 8380 S. 787.)

³ Franz Marhold-Michael Friedrich: *Österreichisches Arbeitsrecht*, Mörlenbach, Spingler Wien New York, 2010, 259. o.

⁴ Hans Trattner: Schadenersatzpflicht von Arbeitnehmern Regelungen im ABGB, im Dienstnehmerhaftpflichtgesetz und in diversen Branchenkollektivverträgen, *ASoK*, 2005, 217-220. o., 217. o.

⁵ EB zum DHG, 631 Blg. NR 10. GP. 2. o.

⁶ Marhold-Friedrich: i.m. 260. o., Ferninand Kerschner: Probleme und Entwicklung im Dienstnehmerhaftpflichtrecht, *ÖJZ*, 1991, 165-166. o., 165. o.

⁷ Mathias Neumayr-Gert-Peter Reissner: *Zeller Kommentar zum Arbeitsrecht*, Wien, Mansche Verlag, 2006, 1407-1408.o.

⁸ Karl Spielbüchler-Hans Floretta: *Arbeitsrecht* Band 1, Wien, Mansche Verlag, 1976, 102. o.

⁹ Michael Schwimmann (Hg.): *ABGB Praxiskommentar* (AT) 3. Auflage 2005 zu § 2 DHG (Oberhofer) [5] (www.lexisnexis.com)

másrészről pedig megnöveli a lehetséges kárösszeget. Mindez természetesen a nagyfokú aránytalanságra vezet a jövedelem és az okozott kár tekintetében.¹⁰

Miután a DHG célja, hogy az általános polgári jogi szabályokhoz képest enyhébb felelősségi formát teremtsen, a felelősség megállapításának első és elengedhetetlen feltétele, hogy a tényállás az általános felelősségtani kritériumokat hiánytalanul megvalósítsa. Tehát, ha a felelősség nem áll meg a polgári jog szabályai szerint, úgy nem állapítható meg a DHG alapján sem.¹¹

A DHG egyszerű és logikus felépítésű. A jogalkotó annak megfelelően differenciál, hogy a munkáltató közvetlenül (Eigenschäden) vagy közvetetten (Drittschäden) károsodik-e.¹² ¹³A DHG 2. §-a a munkavállaló direkt károkozását rendezi, azaz azt az esetet, amikor a kár közvetlenül a munkáltató oldalán keletkezik. A DHG 3. §-a és 4. §-a pedig azokat a tényállásokat szabályozza, amikor a munkavállaló munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek okoz kárt. Ebben az esetben – attól függően, hogy a munkavállaló vagy a munkáltató téríti-e meg a kárt – nem az ABGB, hanem a DHG szabályai szerint nyílik meg a visszkérés joga.¹⁴ A törvény rendelkezései klauzúlaalként azzal a megszorítással,¹⁵ hogy a DHG 2-4. §-ból folyó jogok tekintetében a munkavállaló hátrányára kollektív szerződésben el lehet térni (DHG 5. §). A DHG 6. §-a jogvesztő határidőt (Präklusivfrist) határoz meg az igényérvényesítés kapcsán. A DHG 7. §-a pedig a beszámítás (Aufrechnung) körében alkalmazott korlátról rendelkezik.

3. A DHG hatálya

3.1. A DHG személyi hatálya. A DHG 1. § (1) bekezdése pozitívan határozza meg a törvény személyi hatályát, amelynek értelmében az kiterjed a magánjogi illetve a közszolgálati jogviszonyban¹⁶ álló munkavállalókra, valamint a szakmunkásképzésben résztvevőkre (Lehrling). Alkalmazandó továbbá a bedolgozókra (Heimarbeiter) és az ún. munkavállalóhoz hasonló jogállású

¹⁰ EB zum DHG, 631 Blg. NR 10. GP. 2. o., Kerschner: i. m. 165. o.

¹¹ Marhold- Friedrich: i. m. 162. o.

¹² Lukas Stärker: *Arbeits- und Sozialrecht für die Praxis*, Wien, LexisNexis, 2010, 231. o.

¹³ A DHG hatálya közvetlenül nem terjed ki arra az esetre, amikor a munkavállaló kollégájának okoz kárt. (Peter Jabornegg-Reinhard Resch-Rudolf Strasse: *Arbeitsrecht*, Wien, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2011, 62. o.) ld. hozzá a *társadalombiztosításról szóló törvény 332. §* [Bundesgesetz vom 9. September 1955 über die Allgemeine Sozialversicherung (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz - ASVG) StF: BGBl. Nr. 189/1955 (NR: GP VII RV 599 AB 613 S. 79. BR: S. 108.) letzte Änderung BGBl. I Nr. 122/2011 (NR: GP XXIV RV 1512 AB 1554 S. 135. BR: AB 8619 S. 803.)], Robert Dittrich-HelmuthTades: *Arbeitsrecht*, Stand: Jänner 2012, DHG Allgemeines E 13. (www.rdb.at)

¹⁴ Schachherreiter in Kletecka/Schauer: *ABGB-ON 1.00 §*, 2010-2011 Manz, 1313 [6] [9] (www.rdb.at)

¹⁵ Karl Dirschmied: *Dienstnehmerhaftpflichtgesetz*, Wien, Verlag des Österreichischen Gewerkschaftsbundes, 1973, 110. o.

¹⁶ Feltéve, hogy a károkozásra akkor kerül sor, amikor a közszolga az állam nevében a magánjog keretében jár el (*Privatwirtschaftsverwaltung*) {Schwimmann: i.m. zu § 1 DHG (Wachter) [20], Gerhard Baumgartner-Christoph Grabenwarter-Stefan Griller-Michael Holoubek-Georg Lienbacher-Michael Potacs: *Europäisches und öffentliches Wirtschaftsrecht I.*, Wien, Spingler-Verlag, 2010, 58. o.}.

személyekre (arbeitnehmerähnliche Person).¹⁷ A munkaerőkölcsönzésről szóló törvény 7. § (1) bekezdése szerint (Arbeitskräfteüberlassungsgesetz, AÜG) átfogja a kölcsönbeadó (Überlasser) és a munkavállaló (überlassener Arbeitskraft), valamint a kölcsönvevő (Beschäftiger) és a munkavállaló viszonyát is.

A DHG 1. § (2) bekezdése ugyanakkor negatívan határozza meg a törvény személyi hatályát, azaz a DHG 1. § (1) bekezdése alóli kivételt fogalmaz meg. Eszerint meghatározott funkciót ellátó munkavállalók tekintetében speciális felelősségi szabályok alkalmazandók.¹⁸ Így nem hatályos a DHG azon munkavállalók tekintetében akik, mint szervei az Alkotmány 23. cikkében meghatározott jogosultaknak (szövetség, tartományok, községek illetve egyéb testületek vagy intézmények a közszolgáltatban) a törvények végrehajtása során azoknak vagy harmadik személynek kárt okoznak.

3.2. A DHG tárgyi hatálya. A DHG 2. § (1) bekezdése rendelkezik a törvény tárgyi hatályáról, amelynek kerete a jogalkotói célhoz igazított.¹⁹ Hiszen a felelősségkorlátozásnak csupán azt a megemelkedett kockázatot kell átfognia, ami a munkavégzéshez tapad. Ezért a DHG csak hibás teljesítés esetén irányadó (Schlechterfüllung), a nem teljesítésnél (Nichterfüllung) nem kerül alkalmazásra.²⁰ Ezen utóbbit szükséges elhatárolni a mulasztással történő károkozástól. Nem teljesítés esetén igazolatlan munkába nem lépésről vagy a munkavégzés helyének a megengedettnél korábban történő elhagyásáról van szó. Az elhatárolásnál irányadó a munkavállaló szubjektív szándéka illetve objektív alkalmassága a szerződés teljesítésére.²¹

További szempont szerint a DHG alkalmazásának feltétele, hogy a kárt a munkavállaló a szolgáltatás teljesítésével illetve annak során okozza (bei Erbringung seiner Dienstleistungen). Közvetlen összefüggés szükséges a káresemény és a munkavégzés között.²² Ha tehát a kár olyan magatartás eredményeként áll elő, amely nem a munkaviszonyból folyó feladatok teljesítéséhez, hanem kizárólag a munkavállaló egyéni érdekeihez kapcsolódik, a DHG nem hatályos.²³ Ennek megfelelően nem alkalmazható a törvény abban az esetben, ha a hotel recepciósja egy utazási irodával való megállapodás alapján városnéző jegyeket közvetít az ott megszálló vendégeknek. Ugyanis a tevékenység nem minősül munkavégzésnek a hotel és a recepciós között fennálló munkaszerződés szerint.²⁴ Egy további példa szerint, ha a munkáltató a múltban bekövetkezett közlekedési balesetek nagy

¹⁷ Olyan természetes személy, aki anélkül, hogy munkavállaló vagy bedolgozó lenne, kötelmi jogi szerződés alapján gazdasági önállóságban munkavégzésre köteles. Középen helyezkedik el a jogilag és gazdaságilag önálló munkavállaló és a gazdaságilag és jogilag önálló vállalkozó viszonylatában {Schwimmann: i. m. zu § 1 DHG (Wachter) [46][48], Neumayr-Reissner: i. m. 1410. o.}.

¹⁸ Ld. például *Organhaftpflichtgesetz, Amsthaftpflichtgesetz*

¹⁹ Schwimmann: i. m. zu § 1 DHG (Wachter) [87]

²⁰ Neumayr-Reissner: i. m. 1416.o., Marhold-Friedrich: i. m. 260. o., Dittrich-Tades: i. m. DHG Allgemeines E 12.

²¹ Neumayr-Reissner: i. m. 1416.o.

²² Schwimmann: i. m. zu § 1 DHG (Wachter) [83], Neumayr-Reissner: i. m. 1416.o., Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 2.

²³ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 7.

²⁴ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 9.

száma miatt kifejezetten megtiltja a céges autó vezetését, az ennek ellenére történő esetleges munkavállalói igénybevétel munkavégzésen kívül eső fekete fuvarként értékelt.²⁵ Ugyanakkor alkalmazandó a DHG akkor, ha ugyan a munkavállaló privát célra használja a szolgálati gépjárművet, de eközben a munkáltatói utasítás szerint árut is szállít.²⁶

4. A kártérítés korlátozásának egyes elemei az osztrák munkajogban

Az osztrák jogalkotó a kártérítés korlátozásának tekintetében nem alkalmaz törvényben rögzített kárplafont. A bírói mérlegelés keretei közé utalja annak megítélését, hogy milyen körülményekre figyelemmel, milyen mértékben szükséges limitálni a kártérítés összegét. Az első alpontban a bírói mérlegelés törvényi kereteit mutatom be. Továbbá felvázolásra kerülnek a kártérítési perekben leggyakrabban értékelt és beszámított körülmények. A második alpontban külön foglalkozom a vétkességgel illetve annak fokáival, mint a bírói mérlegelés központi elemével. A harmadik alpontban a limitált kártérítés másik meghatározó összetevőjét, a kárfogalmat mutatom be. Végül a negyedik alpontban a kártérítés összegszerű határainak felvázolására töreksem figyelemmel az egyes mérlegelési kritériumokra.

4.1. A bírói mérlegelés helye és szerepe a szabályozási koncepcióban. A DHG 2. § (1) bekezdése szerint, amennyiben a munkavállaló munkája teljesítése során a munkáltatónak gondatlanul (Versehen, Fahrlässigkeit) kárt okoz, úgy a bíróság méltányossági alapon (aus Gründen der Billigkeit) a kártérítést csökkenteni jogosult, illetve amennyiben a kárt könnyebb fokú gondatlansággal (minderer Grad des Versehens) okozza, azt teljesen el is engedheti. A DHG 2. § (3) bekezdése szerint pedig a munkavállaló nem felel az ún. megbocsájtható hibáért (entschuldbare Fehlleistung).

A bírói mérlegelés során a DHG 2. § (2) bekezdése értelmében mindenekelőtt a vétkesség foka meghatározó. A kártérítés mértékének csökkentése vagy elengedése – szemben a károsult közrehatásának megítélésétől (ABGB 1304. §) – azonban nem pusztán a vétkességtől függ.²⁷ További, a törvény által példálózó jelleggel felsorolt mérlegelési kritériumok is értékelésre kerülnek. Így irányadó a tevékenységgel együtt járó felelősség mértéke. Minél magasabb gondossági mérce kapcsolódik a munkavégzéshez (például távolsági teherautó-vezető, darus teherautó-vezető, nehéz-teherszállító), annál kisebb mértékben van helye a kárösszeg csökkentésének.²⁸ Vizsgálni szükséges, hogy a jövedelem kiszabásánál a munkavégzéshez kapcsolódó kockázat megjelent-e. Magasabb jövedelem magasabb gondossági mércét eredményez.²⁹ Azaz mérlegelni kell, hogy megtörtént-e a munkaspecifikus kockázat munkabérben való ellentételezése.³⁰

²⁵ Dittrich-Tades: i.m. DHG § 2 E 6.

²⁶ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 8.

²⁷ Dittrich-Tades: i. m. DHG Allgemeines E 4.

²⁸ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [55], Trattner: i. m. 219. o.

²⁹ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [56]

³⁰ Trattner: i. m. 219. o.

Meghatározó a szakképzettség foka és azok a feltételek, amelyek mellett a munkavállaló munkáját végezte. Mérlegeli a bíróság azt is, hogy a munkavégzéshez tapasztalat szerint hozzákapcsolódik-e a kár bekövetkeztének valószínűsége vagy annak csak nagy nehézségek árán való elkerülhetősége (schadensgeneigte Tätigkeit). A törvényben megfogalmazott példákon túl a jogirodalom és a bírói gyakorlat számos mérlegelési kritériumot tár még elénk. A szokatlanul magas kárösszeg rendszerint a munkáltató kockázati körén belül értékelt. Egy a forgalomban gyakori és egyébként elvárt biztosítás megkötésének hiánya a munkáltató terhére kerül elszámításra.³¹ Vizsgálni szükséges a releváns tapasztalat meglétét vagy hiányát, a munkavállaló vagyoni helyzetét, tartási kötelezettségét (szülő, házastárs, gyermek irányában).³² Megjegyzendő, hogy Marhold és Friedrich kritikát fogalmaznak meg azzal szemben, hogy figyelembe jöhet a munkavállaló általános vagyoni- és jövedelmi helyzete. Álláspontjuk szerint ezen esetben a munkavállaló kizárólagos privátszférájáról van szó, aminek értékelési körbe való bevonása nem feleltethető meg a DHG védelmi céljának.³³

Megfigyelhető, hogy a törvény a belső üzemi kárkiegyenlítés kereteit csak nagy vonalakban szabja meg. A jogalkotó egy ún. mozgó vagy dinamikus rendszert („bewegliches System”) hoz létre,³⁴ amelynek csak a kereteit határozza meg.³⁵ Ennek két szélső pontja a megbocsájtható hiba és a súlyos gondatlanság (grobe Fahrlässigkeit, auffallende Sorglosigkeit). Az előbbinél nincsen helytállási kötelezettség. Az utóbbinál pedig csupán részleges mentesülésnek lehet helye a kártérítés megfizetése alól.³⁶ Az e kettő közötti tartományban a bíróság a kártérítés összegét akár nullára is redukálhatja. A rendszer alapértékelése szerint minél inkább számítható a kár a munkáltató üzemi kockázatához, annál alaposabb beszámítási okok kellene a munkavállaló oldalán a kártérítési kötelezettség megállapításához.³⁷ Oberhofer szerint általánosságban a bíróságok a kártérítés összegének meghatározásánál nagyvonalúak a munkavállaló javára. A kártérítés kiszabása inkább történik pragmatikusan anélkül, hogy az irányadó okok a munkavállaló javára illetve terhére rendszerezésre kerülnének.³⁸

A kárfelelősség illetve annak mértékének megállapítása két lépcsőben történik. A bíróság elsőként megvizsgálja, hogy történt-e munkáltatói közrehatás. Ilyenként értékelt többek között a szervezési hiba, a hiányos kontroll vagy olyan utasítás, amelyek sérti a munkavédelmi szabályokat.³⁹ Mindez az ABGB 1304. §-a alapján kármegosztáshoz vezet. Ebben a körben értékelt továbbá a segédszemélyzet, egy

³¹ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [66]

³² Trattner: i. m. 219. o., Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [61], Gert-Peter Reissner: *Das neue Lern-und Übungsbuch Arbeitsrecht*, Wien, Manzsche Verlag, 2005, 304. o.

³³ Marhold-Friedrich: i. m. 264. o.

³⁴ Marhold-Friedrich: i. m. 363.o.

³⁵ Szándékosság esetében teljes kártérítésnek van helye. (Walter Schrammel: *Arbeitsrecht 2*, Wien, Braumüller, 2008, 179.o.

³⁶ Neumayr-Reissner: i. m.1418. o., Marhold- Friedrich: i. m. 263. o.

³⁷ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [45]

³⁸ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [46], ld. hozzá *ZPO 502. §* [Gesetz vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten StF: RGBl. Nr. 113/1895 letzte Änderung BGBl. I Nr. 108/2011 (VfGH)]

³⁹ Neumayr- Reissner: i. m. 1418. o.

másik munkavállaló vagy harmadik személy magatartásáért való helytállás is.⁴⁰ Ezt követően már csak a fennmaradó kárösszeg esik a DHG 2.§ (2) bekezdése szerinti bírói mérlegelés alá.⁴¹ Itt már csak olyan körülményt lehet figyelembe venni, amely az első lépcsőfokban nem került értékelésre (kétszeres értékelés tilalma).⁴² A sorrend felcserélése a munkavállaló számára kedvezőtlenebb ítéletet eredményezne.

4.2. A gondossági mérce és a gondatlanság fokai. Ebben az alpontban a bírói mérlegelés központi elemét, azaz a vétkesség fogalmát és annak fokait mutatom be. A munkavállaló – tekintettel az általános polgári jogi szabályokra – alapvetően a „szokásos ismeretek és képességek” vonatkozásában tartozik helytállni. Az ABGB 1297. §-a szerint vélelmezett, hogy minden belátási képességgel (Verstandesgebrauch) bíró személy a figyelmesség és gondosság olyan fokát tanúsítja (der solche Grad des Feisses und Aufmerksamkeit), amely a „általános képességek” (bei gewöhnlichen Fähigkeiten) tekintetében irányadó. Aki pedig olyan tevékenység gyakorlása során, ami mások jogának korlátozásával jár a kellő figyelmességet és szorgalmat elmulasztja tanúsítani, gondatlanul jár el. Tehát gondatlanként minősül a károkozó magatartása, ha a megkívánt gondossági mércét (azaz a figyelem és a szorgalom kellő fokát) figyelmen kívül hagyja.⁴³ A gondosság zsinórmértéke forgalmi körök szerint differenciált. Hivatkozási alap az adott helyzetben lévő, rendes átlagember.⁴⁴ Látható, hogy a jogalkotó objektívált mércét alkalmaz. Azaz ugyanazt a figyelmességet kell vizsgálni annál, aki különösen gondos, és annál is, aki nem kifejezetten jár el körültekintően.⁴⁵ Mindehhez képest a munkavállalók tekintetében a gondosság mértéke az individualizáció irányába tolódik. Így többek között nem lehet kártérítést követelni a munkavállalótól, ha az általa okozott kár csak a testi erejét meghaladó erőfeszítéssel lett volna elhárítható.⁴⁶ Hangsúlyozandó továbbá, hogy a munkavállaló vétkessége nem az ideál vagy átlagmérce szerint megítélt, hanem az üzemi körülmények (sajátosságok és hiányosságok) szerint.⁴⁷ A bírói gyakorlat szerint a tanoncok gondossági mércéjének megállapítása arra figyelemmel történik, hogy a munkáltató tisztában van azzal, hogy tapasztalatlan munkaerőt alkalmaz. Ezért az ő oldalán megnő az üzemi kockázat.⁴⁸ Kiemelendő továbbá, hogy idegen pénz kezelése mindig különös gondossági mércét alapít meg.⁴⁹ A bírói gyakorlat szerint nem áll meg a vétkesség, ha a cselekmény nyilvánvalóan túllépi a munkavállaló látókörét.⁵⁰ Így nem állapítható meg kártérítés annak az általános iskolai végzettséggel illetve gyorsírási ismeretekkel rendelkező tizenhét éves

⁴⁰ Löschnigg: i. m. 511. o

⁴¹ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [35]

⁴² Löschnigg: i. m. 511. o., Marhold-Friedrich: i. m. 264. o.

⁴³ Kodek in Kletecka/Schauer, *ABGB-ON* 1.00, 2010-2011 MANZ, § 1297 [2] (www.rdb.at)

⁴⁴ Reischauer in Rummer, § 1297 ABGB [2] 2000-2007 MANZ (www.rdb.at)

⁴⁵ Dirschmied: i. m. 46. o.

⁴⁶ Dirschmied: i. m. o.

⁴⁷ Dittrich-Tades: i. m. DHG Allgemeines E 3.

⁴⁸ Dirschmied: i. m. 42. o.

⁴⁹ Dirschmied: i. m. 43. o.

⁵⁰ Dirschmied: i. m. 42. o.

lányunk a terhére, aki tekintettel az üzemben kialakult szokásokra átvételi elismervény ellenében bonyolít le kölcsönügyletet. Ugyanis nem volt olyan munkáltatói utasítás, ami arra irányult volna, hogy kölcsönakció lebonyolítására csak kifejezetten kötelezvény ellenében kerülhet sor.⁵¹

Vétkesség hiányában a munkavállaló nem tartozik helytállni.⁵² A felek között született olyan megállapodás, amely arra irányul, hogy a munkavállaló vétkességére tekintet nélkül megtéríti a gépjármű javításával összefüggő költségeket - mivel ellentmond a szolgálati szerződés lényegének – rosszhiszemű. Ebben az esetben az üzemi kockázat áthárításáról van szó.⁵³

4.2.1. Súlyos gondatlanság. A súlyos gondatlanság a büntető jogban alkalmazott súlyos vétkesség (schweres Verschulden) fogalmával állítható párhuzamba.⁵⁴ Akkor forog fenn a joggyakorlat szerint, ha a károkozó a megkívánt gondosságot szokatlan mértékben és feltűnő módon figyelmen kívül hagyja. A gondatlanság olyan foka ez, amely – figyelemmel annak súlyára és gyakoriságára – csak különösen hanyag és könnyelmű embereknel fordul elő. A kár bekövetkezte nemcsak lehetségesként értékelt, hanem nagy valószínűséggel előre is látott.⁵⁵ Súlyosan gondatlanul cselekszik tehát az a munkavállaló, aki a kellő figyelem hiánya miatt olyan hibát vét, amely könnyen előrelátható és elkerülhető lett volna, illetve ami egy rendes és felelősségteljes dolgozó esetében nem történt volna meg.⁵⁶

A bírói gyakorlat szerint a balesetelhárítási előírások egyszeri megsértése éppen olyan súlyosan gondatlan lehet, mint a fiókvezető egyszeri kompetenciátúllépése hitelfolyósításnál.⁵⁷ Megáll a vétkesség ilyen foka, ha valaki az alapvető és könnyen felismerhető előírásokat hagyja figyelmen kívül, amikor is a munkavállaló magatartása nemcsak lehetségesnek mutatja, hanem valószínűsíti is a kár bekövetkeztét.⁵⁸ Ilyenként minősül, amikor a munkavállaló átveszi az autóbusz vezetését, holott egészségi állapota nem megfelelő.⁵⁹ A káreseményhez csatlakozó túlhajszoltság a gépjárművezetőnél ugyanakkor csak akkor alapíthat meg súlyos gondatlanságot, ha a munkavállaló úgy lép műszakba vagy egyébként folytatja munkavégzését, hogy tudta vagy tudnia kellett volna, hogy nincsen a szükséges vezetési képességek birtokában.⁶⁰ Hasonlóan megítélt azon eset is, amikor a gépkocsivezető túlhajszoltsága és sebességtúllépése miatt – tekintettel a köd miatti 50 m-es látótávolságra – egy másik munkavállalóval együtt kárt okoz a szolgálati úton.⁶¹ Súlyosan gondatlan az a munkavállaló is, aki a szükséges

⁵¹ Dirschmied: i. m. 42. o.

⁵² Dirschmied: i. m. 40. o.

⁵³ Dirschmied: i. m. 40. o.

⁵⁴ Dittrich-Tades: DHG § 2 E 45.

⁵⁵ Neumayr-Reissner: i. m. 1419. o., Dittrich-Tades: DHG § 2 E 33.

⁵⁶ Neumayr-Reissner: i. m. 1418-1419. o.

⁵⁷ Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [49]

⁵⁸ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 39.

⁵⁹ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 103.

⁶⁰ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 105.

⁶¹ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 105b.

képességekkel nem rendelkező személynek átengedi a tehergépkocsi vezetését.⁶² Természetszerűleg az átvétel is így bírálendő el.⁶³

Kiemelendő, hogy nem minden büntetőbírói ítélet alapozza meg a súlyos gondatlanságot.⁶⁴ Továbbá az egyszeri figyelmetlenség valamely többé-kevésbé rutinfeladatként minősülő tevékenység kapcsán nem értékelhető súlyosan gondatlanként pusztán azért, mert az így bekövetkezett balesetből előállott kár jelentős mértékű.⁶⁵ További ítélkezési gyakorlat szerint a balesetmegelőző szabályok figyelembe nem vétele pusztán önmagában nem alapoz meg súlyos gondatlanságot.⁶⁶ Az sem minősül súlyosan gondatlannak, ha a munkavállaló a hirtelen fellépő veszélyre vezetéstechnikailag helytelen fékezési manőverrel reagál.⁶⁷

4.2.2. Könnyebb fokú gondatlanság. Ilyenként minősül valamennyi jogellenes cselekmény, amely egyrészt nem szándékos, másrészt pedig nem éri el a súlyos gondatlanság fokát.⁶⁸ Könnyebb fokú hanyagság akkor állapítható meg, ha egy rendes és felelősségtudó munkavállaló alkalmasszerűen is elkövetheti a károkozást.⁶⁹ Tipikusan ilyenek a „ráhajtásos” balesetek.⁷⁰ Könnyebb fokú gondatlanság áll meg akkor is, ha a munkavállaló az olajcsere után az olajteknőt nem szabályszerűen zárja le.⁷¹ Hasonlóképpen minősül a megengedett sebességhatárnak mintegy 10 km/h-val való (kisebb fokú) túllépése.⁷² Ilyen fokban gondatlan a magatartás akkor is, amikor az autók láncban haladnak és ugyan megtartják a követési távolságot, alacsony sebességnél mégis károkozás történik, mert a munkavállaló a napsütés miatt csak későn veszi észre a felvillanó féklámpát.⁷³ Könnyebb fokban gondatlan továbbá a munkavállaló, ha hótól csúszós utcán, 20 m-es látótávolságnál 50 km/h sebességgel haladva okoz kárt.⁷⁴

4.2.3. A megbocsátható hiba. A megbocsátható hiba az ABGB-ben nem szereplő, speciális vétkességi fokozat.⁷⁵ Ebben az esetben a gondatlanság olyan alacsony fokáról van szó, amely – tekintettel az üzemi munkateherre, a sürgős ügyek vitelére illetve ezeknek természetére, valamint az ezekből folyó nehézségekre – minden további nélkül következik a munkavégzés tényéből.⁷⁶ Ugyan az ABGB 1297. §-a értelmében a magatartás gondatlan, tekintettel a

⁶² Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 115.

⁶³ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 116.

⁶⁴ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 40.

⁶⁵ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 46.

⁶⁶ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 38.

⁶⁷ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 124b.

⁶⁸ Schwimmann: i. m. 2005 zu § 2 DHG (Oberhofer) [50], Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 32.

⁶⁹ Neumayr-Reissner: 1419. o.

⁷⁰ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 74.

⁷¹ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 95.

⁷² Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 89.

⁷³ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 76.

⁷⁴ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 91.

⁷⁵ Neumayr-Reissner: i. m. 1419. o.

⁷⁶ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 20.

munkaviszony természetére szubjektíve nem vétkes.⁷⁷ Ezek a károk csak szokatlan figyelmesség vagy rendkívüli szorgalom mellett lettek volna előreláthatók illetve elháríthatók.⁷⁸ Annál inkább megbocsátható a hiba, minél régebben tevékenykedik a munkavállaló a munkáltatónál anélkül, hogy egyébként kárt okozott volna. Hasonlóan figyelembe veendő, hogy mennyi idő telik el a károkozás illetve a kár keletkezése, valamint annak felfedezése között. A joggyakorlat szerint akkor forog fenn ilyen fokú vétkesség, ha az lényegében nem is említésre méltó (nicht mehr nenneswertes Verschulden).⁷⁹ Nem egységes a gyakorlat abban a kérdésben, hogy a jogerős büntető bírósági ítélet kizárja-e a megbocsátható vétkességet.⁸⁰ Abban azonban egyetértés van, hogy közigazgatási bírság nem zárja ki ennek fennforgását.⁸¹

A vétkesség legalacsonyabb foka megállapított többek között a részletfizetés elnézésekor állandó felfordulásban és zúrzavarban⁸² vagy a kötél rugalmasságának félrenézésekor, ami a daru károsodásához vezetett.⁸³ További ítélkezési példa szerint ilyenként minősül a munkavállalói magatartás, ha a gépésztanonc téved a váltó átvizsgálásakor, aminek következtében a jármű elmozdul és károsodik.⁸⁴ Illetve, ha a tanonc figyelmen kívül hagyja, hogy a hűtővíz elfolyt-e.⁸⁵ Ha a gépjárművezető meglepetésszerű veszélyhelyzetben nem helyesen reagál, akkor is megbocsátható hiba forog fenn.⁸⁶ Hasonlóan ahhoz az esethez, amikor egy félautomata gép kezelési hibájából ered a kár, tekintettel az ilyen munkafolyamat monotonijára és az ebből eredő pszichológiai következményekre.⁸⁷

4.3. A kárfogalom. A DHG nem rendelkezik külön sem a kárfogalomról, sem pedig a kártérítés módjáról. Az ABGB 1293. §-a szerint kár alatt kell érteni valamennyi hátrányt, amely másnak a vagyonában, jogosultságában vagy személyiségében merül fel. Ettől meg kell különböztetni az elmaradt hasznot, amit valaki a dolgok szokásos menete szerint elvárhat. Ezzel összefüggésben az osztrák polgári törvénykönyv két kártérítési formát ismer: az egyszerű (Schadloshaltung) és a teljes elégtételt (volle Genugthung). Az ABGB 1323. §-a rendezi a térítés fajait és terjedelmét. Az egyszerű kártérítés az elszenvedett (felmerült) kárt (erlittener Schaden) foglalja magába. A teljes elégtételnyújtás ezzel szemben kiterjed elmaradt nyereségre (der entgangene Gewinn) és a nem vagyoni kárra (Tilgung der verursachten Beleidigung). Ez a különbségtétel abban nyeri el jelentőségét,

⁷⁷ Dirschmied: i. m. 53. o.

⁷⁸ Neumayr-Reissner: i. m. 1420. o., Günther Löschnigg: *Arbeitsrecht*, Wien, ÖGB Verlag, 2011, 510. o., OGH 16.1.1979, Arb 9771; OGH 17.11. 1981, Arb 10.063 mwN., Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 21., Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 22.

⁷⁹ Löschnigg: i. m. Verlag 510. o., Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 18.

⁸⁰ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 24.

⁸¹ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 25.

⁸² LG Wien 24.11.19376a Cr 695/37 Arb 4852

⁸³ LG Wien 3.3.1960 44 Cg 31/60 Arb 7207

⁸⁴ OGH 29.4.1980 4Ob 44/80 Arb 9869

⁸⁵ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 51.

⁸⁶ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 54.

⁸⁷ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 55.

hogy az egyes vétkességi fokokhoz más terjedelmű kártérítés rendelt a törvény erejénél fogva. Az ABGB 1324. § szerint ugyanis csak azokban az esetekben van helye teljes elégtételyújításnak, ha a károkozás rossz szándékkal (*böse Absicht*) vagy szembeötlő, súlyos gondatlansággal (*auffallende Sorglosigkeit*) történik. Itt húzódik a teljes kártérítés határa. Egyéb esetekben a károsult csak egyszerű kártérítést követelhet.

Az ABGB 1323. §-a szerint az okozott kár megtérítésének kötelezettsége alatt értendő az eredeti helyzet helyreállítása (*in integrum restitutio*). Amennyiben ez nem valósítható meg, akkor a károkozó a becsült érték térítésére kötelezett.

4.4. A kártérítés mértékének összegéről. A hatályos osztrák jog szerint gondatlan károkozásnál nem lehet előre pontosan felmérni, hogy a kártérítés összege ténylegesen mennyi. Amennyiben nem tudnak a felek megegyezni, elkerülhetetlen a bírósági út. Számos kritika fogalmazódik meg az ítéletek kiszámíthatatlanságával kapcsolatban. Schrammel egy a vétkességi fokokhoz igazított kárplafonnal bíró kártérítési rendszer kialakítását sürgeti.⁸⁸ Ezáltal a munkavállalóval szembeni túlkövetelés megszűnne, illetve a szabályozás által lényegében kikényszerített bírósági út sokkal inkább válna elkerülhetőbbé.⁸⁹

Súlyos gondatlanságnál a mérséklés körülbelül a kárösszeg egyharmad része. Egyéb gondatlanság esetében rendszerint a kár kétharmad része.⁹⁰ Ennek illusztrálására szolgálnak a következő példák. Egy jogeset szerint a teherautó-vezető elbóbiskolt anélkül, hogy előtte a túlhajszoltság tünetei megállapíthatóak lettek volna. Az OHG könnyebb fokú gondatlanságot állapított meg, és az 592.483 schilling kártérítési összeget – tekintettel a havi 10.000 schilling nettó jövedelemre, a tevékenység kárkockázatára és a több éves balesetmentes közlekedésre – 50.000 schillingre mérsékelte.⁹¹ Egy másik jogeset szerint a daruval ellátott nehéz-teherautó vezetője nem vigyázott a jármű magasságára a felüljáró alatt való áthaladásnál, jöllehet két éve végezte ezt a munkát. A bíróság álláspontja szerint a súlyos gondatlanság határánál fekvő könnyebb fokú gondatlanság forog fenn. A kárösszeg 244.800 schilling volt, ami a munkához kapcsolódó kárkockázat és a 70 schillingben meghatározott órabér miatt 30.000 schillingre került leszállításra.⁹² Ezen példákból is látható, hogy a kártérítés összege mind a kárösszeghez, mind pedig a jövedelemhez (figyelemmel annak kárhoz való arányára) igazodik.

Ahogy az már a bírói mérlegelés szerepének bemutatásánál említésre került, jelentős szerepet játszik, hogy a károkozó gyermek tartására köteles-e. Így a bíróság a 4500 schilling nagyságú kárért való helytállás mértékét 55 %-ra mérsékli arra tekintettel, hogy a munkavállaló kisebb fokban volt gondatlan, havi jövedelme nettó 3000 schilling és kiskorú gyermek tartására köteles.⁹³ Indokolt volt a kártérítés összegének csökkentése annál a gépjárművezetőnél is, akinek havi

⁸⁸ Schrammel: i. m. 182.o.

⁸⁹ Schrammel: i. m. 182.o.

⁹⁰ Trattner: i. m. 219. o., Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 136.

⁹¹ Schwimmann: i. m. 2005 zu § 2 DHG (Oberhofer) [67]

⁹² Schwimmann: i. m. zu § 2 DHG (Oberhofer) [67]

⁹³ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 142.

jövedelme nettó 4000 schilling, valamint kettő házasságon belül és egy azon kívül született gyermek tartására köteles. Ebben az esetben – 27000 schilling kárösszeg mellett – 5000 schillingben állapította meg a bíróság a kártérítést.⁹⁴ További példa szerint a bíróság a 200000 schilling összegű kárért 30000 schilling kártérítést ítélt meg arra is tekintettel, hogy a munkavállaló havi jövedelme 5500 schilling, és feleségének valamint három gyermekének tartására köteles.⁹⁵

A következő jogesetben figyelembe vette a bíróság azt is, hogy a munkavállaló megbízható vezetőnek minősült, aki a baleset előtt, nyolcéves munkaviszonya alatt csak egyszer okozott kisebb kárt a gépjármű karosszériájában. A munkavállaló havi nettó jövedelme ebben az esetben 10000 schilling volt. A bíróság a helytállás mértékét a 600000 schilling összegű kárért 50000 schillingben állapította meg.⁹⁶

Indokolt volt a mérséklés abban az esetben is, ahol ugyan a munkavállaló vétkessége nem volt csekély mértékű, ugyanakkor a munkavégzés veszély előidézésére tipikusan alkalmas tevékenységként került értékelésre. A munkavállaló jövedelme havi nettó 7500 schilling volt. A 30000 schilling kárösszegért való helytállás mértékét a bíróság 10000 schillingre szállította le.⁹⁷

Teljes mértékben elengedte a kártérítést a bíróság abban az esetben, amikor a kárt nem kielégítően betanított kiskorú pénztáros okozta.⁹⁸ További példa szerint nem kellett megtérítenie a munkavállalónak a 72000 schilling összegű kárt, tekintettel a vétkesség alacsonyabb fokára, a jövedelem mértékére és a négyfős család valamint az egy házasságon kívül született gyermek tartási kötelezettségére.⁹⁹

5. Befejező gondolatok

Zárásként a kártérítési felelősség magyar szabályozásának egyes elemeit emelem ki komparatív jelleggel. Az új Mt. 179. § (1) bekezdése szerint a munkavállaló a munkaviszonyból származó kötelezettségének megszegésével okozott kárt köteles megtéríteni, ha nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A tárgyi hatály kapcsán megállapítható, hogy a magyar konstrukció szélesebb kört fog át. A korlátozott kárfelelősség ugyanis nemcsak a munka teljesítéséhez tapadó, hanem valamennyi, a munkaviszonyhoz kapcsolódó kötelezettségszegést is átfogja. Ennek megfelelően az nemcsak a munka hibás teljesítése, hanem annak nem teljesítése esetében is alkalmazást nyer.

A magyar jogalkotó ún. kombinált rendszert rögzít. Egyrészt a kártérítési plafon *ex lege* meghatározott. Az új Mt. 179. § (3) bekezdése szerint ugyanis a kártérítés mértéke nem haladhatja meg a munkavállaló négyhavi távolléti díjának összegét. Szándékos vagy súlyosan gondatlan károkozás esetén pedig a teljes kárt kell megtéríteni. Másrészt az új Mt. széles körben teret enged a bírói mérlegelésnek. Az

⁹⁴ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 143.

⁹⁵ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 151.

⁹⁶ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 147.

⁹⁷ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 152.

⁹⁸ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 156.

⁹⁹ Dittrich-Tades: i. m. DHG § 2 E 157.

új Mt. 190. §-a szerint a bíróság a munkavállalót rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a kártérítés alól részben mentesítheti. Ennek során különösen a felek vagyoni helyzete, a jogsértés súlya, a kártérítés teljesítésének következménye kerül értékelésre. Ezzel szemben a limitált kártérítés osztrák konstrukciója egypilléres, azaz kizárólag a bírói mérlegelésen alapul. Olyan kárplafon, amely a munkavállaló átlagkeresetének hányadában határozná meg a kártérítés maximális összegét, szokásjogi úton sem kerül kialakításra. A kártérítés korlátozásának jogi alapja, vagyis a DHG 2. § (2) bekezdése rugalmas, mozgó rendszert teremt. Ennek keretében a munkavállalói és munkáltatói oldalon fennálló – vétkes illetve attól független – körülmények egymással szemben való elszámolásával kerül meghatározásra a kártérítés összege. A két modell között fennálló további markáns különbség, hogy az osztrák modellben a bírói mérlegelés nemcsak a kártérítés korlátozásához, hanem annak teljes redukációjához is vezethet.

Ki kell emelni továbbá a gondatlanság koncepciója kapcsán fennálló különbséget. A gondatlanság fogalomköre az új Mt.-ben – hasonlóan az osztrák modellhez – a gondossági kötelezettség megsértésének súlya szerint differenciált. Ennek alapján megkülönböztetjük a normál és a súlyos gondatlanságot. Az osztrák szabályozással szemben ugyanakkor nem kerül elkülönítésre a legkisebb fokú gondatlanság.

A felelősség megállapításának szubjektív feltétele mindkét modellben a polgári jog szerint meghatározott (objektívált és tipizált). Az új Mt.-ben rögzített gondossági mérce szerint a munkavállalótól megkövetelt, hogy a munkavégzés során úgy járjon el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A jogalkotó tehát a korábbi – vétkességen, vagyis „az adott helyzetben tőle elvárhatóságon” nyugvó – szabályozási modellhez képest tisztán polgári jogi alapon, a felróhatóságban jelöli meg a gondossági mércét.

Az új Mt. a korábbi szabályozáshoz képest szélesebb kárfogalmat használ [új Mt. 179. § (5) bek., 177. §]. A jövőben a munkavállaló köteles a munkáltatónak mind a vagyoni (tényleges kár, elmaradt haszon, indokolt költségek), mind pedig a nem vagyoni kárát megtéríteni [Ptk. 355. § (4) bek.]. A polgári jogban alkalmazott teljes kártérítés elve ugyanakkor az előreláthatóság szabályával szűkített. Ugyanis az új Mt. 179. § (4) bekezdése alapján nem kell megtéríteni azt a kárt, amelynek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előrelátható. A munka törvénykönyvéről szóló T/4786. számú törvényjavaslat indokolása szerint „a munkavállaló azt a kárt köteles megtéríteni, amelynek bekövetkezésével a károkozás idején számolhatott, azonban a magatartásával igen távoli okozati összefüggésben bekövetkezett (ezért általa általában előre nem látható, ún. következményi) károkat nem”. A következményi kár illetve az előreláthatóság fogalmának taralommal való megtöltése a jövőben a bírói gyakorlat körébe utalt. Véltetően – hasonlóan az osztrák modellhez – illeszkedik majd a felróhatóság fogalmához, valamint kapcsolódik az egyes vétkességi fokokhoz.
